

prijetnega nasprotnika pred javnostjo onesamočiti, da se vzame njegovi kritiki moralna učinkovitost.

Od gotove strani, ki ima vse druge naloge kot take, so se lansirali v dnevno časopisje napadi na mojo osebo, ki bi naj javnosti dokazali, da sem v občinski gošpodarstvo uvajal korupcijo in se gmotno okoriščal s svojim položajem. Toliko, da se mi ni očitilo, da sem kradel.

Treba je znati, kako se to napravi. Navaja se nekaj pravičnih, na sebi nedolžnih števil, nekaj se doda, vse se postavi v primerno luč, isti očitki se v spremenjeni obliki ponavljajo, sum je zburjen, nepoučen čitatelj naseda, namen je dosežen.

Iz obtožitelja sem nakrat postal obtoženec. In kje naj se branim? Nobenega večjega lista nimam na razpolago. Baš zato sem primoran, da se zatečem v stanovski list, ker nočem, da bi kateri od tovarišev dvomil o mojem poštenju.

#### Kaj se mi očita?

Da sem prejel štipendijo 3000 Din od krajevega šolskega sveta za obisk šesttedenskega obrtnega tečaja v Ljubljani! Določen je bil za to drug tovariš. Ker si je ta premislil, je krajni šolski svet v moji odsotnosti, brez moje vednosti priznal štipendijo meni. To je moj največji greh.

Drug je bil ta, da sem prejel za urejevanje računov krajevega šolskega sveta za zadnji dve leti nadaljnjih 3000 Din. Krajni šolski svet ni imel pri svojem sedem milijonskem prometu posebnega blagajnika, da bi bil nujno potreben v dobi, ko se je vršila gradnja meščanske šole. (Sedaj, ko ni z gradnjo in opremo šole nobenega posla več, izvršujejo kar tri osebe isti posel, ki sem ga opravljal sam). Za ves svoj trud, za vse ogromne skrbi, ki sem jih imel v tej dobi, je to naravnost neznamenita vsota.

Tretje, kar se mi očita, je to, da sem si za razna pota dal izplačati visoke potnine. Nikdar nisem računal več, kot so računali razni člani številnih komisij v Mežici, premnogokrat sem računal manj kot mi gre po mojem službenem položaju, mnogo potov pa sem napravil za občino brezplačno. Ali ni dovolj, da sem nosil vso težo skrbi za izvedbo in finansiranje raznih projektov v občini, ko so se mi delale težkoče na vse strani!

S svojim delom sem si dosedaj nakopal dolgove in drugega nič.

To ve tudi tista gospoda, ki me sumniči, da sem skrbel tudi za svoj žep. Drugih očitkov, ki se tičejo občinskega gospodarstva, ne bom tu zavračal. Hočem samo, da tovariši ne bodo dvomili o mojem osebnem poštenju. Naj mi verjamejo, da le z največjim samozatajevanjem pišem o teh stvareh.

Naj bodo tovariši uverjeni, da mi ne bo priznane v najmanjši stvari, če bi bilo kaj resnice. Ze mesece se vsi faktorji — poklicani in nepoklicani trudijo, da bi izvedli čim rigoroznejšo revizijo in preiskavo mojega gospodarstva in delovanja v Mežici, tako da mirno lahko trdim, ko bi bilo povsod drugod le nekaj te vneme, bi kmalu ne bilo več v celi državi sledu kakke korupcije.

#### Očitki »Edinstva«.

Iz tabora učiteljev separatistov sem slišal očitke, da dela »Učiteljski tovariš« volilno reklamo zame in da se ponamam s pavovim perjem, lasteč si neke zasluge za meščansko šolo v Mežici. Nič za to! Od te strani smo vsega vajeni. Koga ne bi oblatili!

Tovarišem pa, ki so razumeli, za kaj gre v mojem slučaju, bi izrazil ob koncu svoje prepričanje, da moja žrtev ni bila brez pomena za vse učiteljstvo. Ko bi govorim faktorjem v mojem slučaju gladko uspelo, bi bili kmalu prišli na vrsto tudi drugi tovariši. Svobodno učiteljstvo še dolgo ne bo brez tihih in odkritih nasprotnikov. Zato mu je treba borcov. Ob strnjene vrstah učiteljstva pa si bo polomil kopje še marsikak mogočen nasprotnik.

#### Mönderdorfer.

—c »Za Dravo se bliska«, piše 8. številka »Edinstva« in bilježi z očitnim zadovoljstvom, da sta tov. Hren in Godčeva zletela iz odbora domačih društev. To veselo naj bodo neskaljeno! Da sta zletela, vedo predobro ravno tisti koliko priprav je bilo treba za ta »izlete«, kateri so ga pravljali tako tovariško in tako temeljito. Kar se tiče pa ljudi, ki so po graških in drugih ječah gnili za svoje prepričanje in ki so pripomogli k temu »zletu« obeh, pa naj pride »Edinstvo« kar z imeni na dan. Znano je namreč, da se je pokorila tovarišica Godčeva v graških ječah za svoje nacionalno prepričanje, tov. Hren pa v ljubljanskih celih 5 mesecev. — Da, da: »Za Dravo se bliska, a v Ljubljani — grmi.« — Očividno, ki obsoja edinjsko razdiranje enotnosti učiteljskega stanu.

—c »Na dan z resnico, le nič sumničenja!«, tako piše zadnje »Edinstvo« in nadaljuje: »Ali bi bilo to poročilo o ljubljanskih malverzacijah? Kaj sta k temu rekla navzoča člana bivšega širjega sosveta?« — Članstvo UJU je prejelo od bivših članov ožjega sosveta odgovor. Če pa želi »Edinstvo« javen odgovor, mu tudi lahko ustrezno žemo.

—e Mi in mi sami! Vse, kar stori poročenost UJU je nič, tako zveni iz pisave »Edinstva«. Le, kar stori »Edinstvo« je prav, če tudi ruši edinstvo stanu, če tudi s kaznjivimi očitki grdi tovariše. Ako ne bi bilo poverjenjstva in »Učiteljskega tovariša«, bi sploh prenehalo »Edinstvo«. — To je vsa ideja!

—e Kdo napada? V predzadnji številki je izneslo »Edinstvo«, da »Učiteljski tova-

riš« napada celo oblastne šolske nadzornike. Seveda konkretnih slučajev ni prineslo! — Zadnje »Edinstvo« pa piše dobesedno: »Ako bodo pa kateri spisi izginili, kar se že tudi dogaja, je zadeva za referenta (oblastnega ali sreskega) še bolj sumljiva in bo treba dotičnika še trše prijeti.« — »Edinstvo« kliče: Z dokazi na dan, ker dokler teh ni, ni to le pavšalno napadanje, temveč je to tudi pavšalno denuncijantstvo!

—e Izjava. Iz »Tovariša« sem izvedel, da se je zopet »Edinstvo« obregnilo ob mene — v kateri številki — ne vem, in me malo zanima. Ker se me bo gotovo še kdaj spomnilo, ne da bi bil na to opozorjen, izjavljam tem potom enkrat za vselej, da sem na vse napade, ki so izšli in ki bodo izšli v »Edinstvu«, odgovoril že pred par meseci gospodu Antonu Germeku, šolskemu upravitelju na Ježici, kot predsedniku »Edinstva«, kateri odgovor je in ostane zame aktualen, dokler me bo »Edinstvo« napadalo.

#### Josip Macarol.

—c »Edinstvo« posveča poročilu poverjenika o zadnji seji širjega sosveta posebno pažnjo. Nič mu ni všeč. Če bi bila kritika stvarna, bi mu tudi stvarno odgovorili. Na tako pisanje pa »Edinstvo« samo nekaj na ušesa: Kaj ko bi posvetili toliko ali vsaj nekoliko kritike blagajniškemu poročilu, katerega mi sicer nismo objavili v »Učiteljskem tovarišu«, a ga ima g. urednik »Edinstva« v rokah.

—e V članku »Krivična premeščenja« po členu 71. v »Edinstvu« z dne 25. februarja t. l. se je »Edinstvo« vrnilo, vsaj kar se moje osebe tiče, kot neljub gost, kjer obenem dolži prosvetnega inšpektorja g. dr. Lončarja, češ, da mi je s premeščenjem na Drenov grič storil krivico, kar pa odločno zanikam. Resnica je, da sem prošil za drugo mesto, toda g. prosvetni inšpektor je sprevidel, da meni ne bi bilo nič pomagano, če bi bil dobil zaprošeno mesto Sv. J. Gospod prosvetni inšpektor je upošteval vse razmere, o katerih je bil natančno informiran, ki sem jih imel na svojem prejšnjem mestu in o katerih je časopisje svoječasno precej poročalo. — Tovariši pri »Edinstvu« pa prosim, da me v bodoče brez mojega pooblastila na ta način nič več ne vlačite v javno polemiko, kakor ste to sedaj storili! — Drenov grič, dne 12. marca 1927. — Anton Turk, šolski upravitelj.

### Učiteljski pravnik.

#### ODNOS MED DRŽAVO IN KONTRAKTUALNIM UČITELJEM.

V členu 130. uradniškega zakona je predvidena možnost, da se lahko razen rednih državnih uslužbencev sprejema v državno službo tudi kontraktualce.

Načelno ni nikake razlike med kontraktualnimi in ostalimi državnimi uslužbenci. Zato jih tudi obremenjuje v polni meri disciplinska, kakor tudi civilno in kriminalno pravna odgovornost za dejanja, izvršena v službi.

Drugi odstavek čl. 130. naglašja, da se odreja nagrada za delo kontraktualnih uslužbencev s pogodbo, odnosno z odlokom, t. j. dekretom o namestitvi na osnovi nekega »občega predpisa«.

Tu se čuti v čin. zakonu neka zakonska praznina, ker ni navedeno, katere predpise je smatrati »občeni predpisi«. Ker se kontraktualci uvajajo večinoma v vseh strokah državne službe, se smatrajo pod »občeni predpisi« odredbe uradniškega zakona. Za kontraktualce načelno velja X. poglavje uradniškega zakona, v kolikor ni s pogodbo o namestitvi kontraktualcev drugače odredeno.

Disciplinske kazni, predvidene v urad. zakonu, zadevajo kontraktualce samo v toliko, v kolikor so njih pravice in dolžnosti, ki jih imajo ti uslužbenci napram državi po zakonu, odnosno po pogodbi. Od ostalih predpisov v urad. zakonu veljajo za kontraktualce sledeča poglavja: II., III., IV., V., VI., iz VII. poglavja čl. 89. do 100., ter čl. 103., 104., 108., 113. in 127. VIII. poglavje ne tangira teh uslužbencev in zato bi morali biti v pogodbi, oziroma v »občeni predpisu« o namestitvi kontraktualcev, vsekakor natančno normirani pogoji za prenehanje službe.

IX. poglavje se ne more nikakor nanašati na kontraktualce, ker se s pogodbo ali drugo odredbo o kontraktualnem odnosu, ne more istim nikdar priznati pravice do penzije, ker ta pravica tvori bitno karakteristiko za osnutek pravnega razmerja med državo in rednim državnim uslužbencem, seveda ako niso pozneje kontraktualci imenovani po dobljenem državljanstvu rednim državnim uslužbencem, narkar se jim šteje doba kontraktualne službe v penzijo.

Razen tega so polnomočni za kontraktualce tudi dosedanj predpisi, v kolikor niso izpremenjeni ali prekinjeni z urad. zakonom. Naj si bo kontraktualec nastavljen s pogodbo, odlokom ali na osnovi posebnega predpisa, veljajo zanj v vsakem slučaju predpisi čl. 4. urad. zakona. Rok kontraktualne službe traja 3 leta.

Večkrat se zgodi, da ministrstva, odnosno njih pooblašeni organi zaključujejo pogodbe o uslužbenju kontraktualcev protivno čl. 130. urad. zakona. V takih slučajih je glavna kontrola opozorila s pozivom, naj se pogodbe akomodirajo in soglasijo zakonskemu predpisu.

Celo državnemu svetu se je pritožila glavna kontrola v nekaterih slučajih. Vendar se take nezakonite pogodbe še vedno sklepajo. Zato v vseh onih slučajih, v katerih glavna kontrola ne odobrava pogodbe o sprejemu kontraktualnih uradni-

kov, kot protivne čl. 130. urad. zakona, ona svetuje svojim mestnim kontrolam, kako naj zavlačijo in onemogočijo izplačilo prinaložnosti na podlagi takih zakonov protivnih pogodb (O. o. s. od 13. novembra 1925, št. 59.149).

Drastičen primer: — Z. N. N., bivšim učiteljem, se je sklenila pogodba, s katero se ga sprejme za kontraktualnega učitelja srbohrvatskega jezika, počenši s 1. novembrom 1925 za dobo 3 let, s 4152 Din osnovne in položajne plače in redovne stanarine, kakor tudi da se mu izplačujejo rodbinske doklade kakor ostalim državnim uslužbencem ter vse ono, kar pripada državnim uslužbencem po urad. zakonu.

Glavna kontrola ni soglašala s tem iz razlogov: ker je pogodba v protivnosti z odredbami čl. 130. urad. zakona, ki odreja prinaložnosti kot nagrado, a ne plačo, ker oni nimajo istih pravic kakor ostali državni uradniki. — O tem je obvestila velikega župana v X. in mestno kontrolo pri delegaciji ministrstva financ v X. (O. o. s. od 26. februarja 1926, št. 88.775).

#### R.

—š Strokovni (usposobljenostni) izpiti — odpust iz državne službe. Člen 54. urad. zakona določa, da mora napravit državni uslužbenec v roku 3 let strokovni izpit. Izjemoma se mu sme podaljšati ta rok za nadaljnje 1 leto, ki se mu pa ne šteje za napredovanje. Če ne napravi državnih uslužbencev v gornjem roku strokovnega izpita, se odpusti iz službe in se ne sme več sprejeti v to stroko (čl. 19. urad. zakona). Tovariši in tovarišice opozarjamo na posledice čl. 19. urad. zakona in pozivamo, da se priglase k usposobljenostnemu izpitu v zakonitem roku.

—š Učitelji — kadrski rok. Ministrstvo prosvete je izdalo dne 19. maja 1925 odlok O. N. br. 26.951 z nastopno vsebino: Učitelji, ki so pozvani na odsluženje kadrskega roka, so dolžni prositi za odobritev ostavke na državno službo. Prošnjo je kolekovati in predložiti pravočasno uradnim potom. Službeni prejemki prestopajo od onega dne, ko stopi učitelj v kadroško službo. Za točno izvršitev tega je odgovoren oni, ki izplačuje mesečne prejemke. Proti učiteljem, ki se ne bodo ravnali po tej odredbi, se bodo postopalo po čl. 133. urad. zakona. Ako pa je kateri učitelj — vojni obveznik — po zdravniško-komisij-skem pregledu odpuščen iz kadra kot začasno ali stalno nesposoben, naj takoj na najhitrejši način (brzojavno) obvesti o tem ministrstvo in šolskega nadzornika, da se ne polni njegovo dotedanje mesto z drugim učiteljem. (Glej P. br. 6487/25 — V. Ž. v Ljubljani).

—š Službena doba z ozirom na priznanje položajne plače od dneva podpisa in ne od dospelosti. Mnogi tovariši in tovarišice so nas vprašali, ali ima priznavanje položajne plače od dneva podpisa vpliv na službeno dobo glede dospelosti prihodnje višje skupine? Vsem prizadetim naznanjamo, da nima priznanje položajne plače od dneva podpisa nobenega vpliva na službeno dobo. V teh slučajih je učitelj prikrajšan le na prejemkih, ne pa na službeni dobi.

### Učiteljstvo v drugih državah.

—td Francoska mladoučiteljska organizacija. Ta organizacija, ki je včlanjena v francoski »Učiteljski Federaciji«, je bila osnovana pred 4 leti s ciljem, da študira in zastopa vprašanja, ki se neposredno tičejo mlajšega učiteljstva, ker Učit. Federacija vsled preobširnega delokroga ne more posvečati dovolj pažnje njihovim zahtevam. Zahteve francoskega mladoučiteljskega so sledeče: 1. Izenačenje plač vsega učiteljstva. Mladoučiteljstvo stoji odločno na stališču, da je sedanji plačilni sistem konservativen in nesocialen, kajti moderni socialni princip zahteva za isto delo isto plačilo. Delo mlajšega učiteljstva nikakor ne zaostaja za delom starejšega, temveč ga mnogokrat še presega, posebno če ne pomisli, da službuje mlajše učiteljstvo na službenih mestih, kjer je šolsko delo mnogo napornejše nego v večjih krajih, kjer so šole dobro organizirane in nameščeni starejši učitelji. Nelogičnost sedanjega plačilnega sistema obstoji v tem, da stari učitelji, ki so že zgubili voljo in zmisel za delo, dobivajo plačo najvišje stopnje, mlado učiteljstvo, ki se trudi in posveča šoli vsvo svojo energijo, dobiva najnižjo plačo. Na dalje argumentira mladoučiteljstvo svoje zahteve s tem, da imajo mlajši učitelji povprečno večje izdatke za nabavo oprave, obleke, za žitenitv itd., medtem ko so starejši učitelji z vsem tem preskrbljeni. Zato zahteva francoska mladoučiteljska organizacija, da se vsi učitelji (ice) po prvih treh (pripravnih) letih enako plačajo, a ne tako, da bi bili vsi plačani kot mlajše učiteljstvo, temveč da se uvede za vse plača, ki bo presegala eksistenčni minimum in omogočala vsakemu stanu primerno in zasluženo življenje. Jasno je, da ostanejo specialne doklade (za ženo, otroke itd.) v veljavi. Nadalje zahteva, da se preneha tudi s običajno prakso, ki je zastarela in nepe-dagoška, da namreč postavljajo mlade učitelje principielno na najtežja in najslabša mesta. S stališča obče prosvete je to načelo negativno, ker mlajše učiteljstvo na teh krajih mnogo ne koristi, niti se mnogo ne uči, ker je brez izkušene vodstva in navezano povečini na lastno iniciativo. Francoska učiteljska federacija stoji na stališču, da so te zahteve upravičene in se za nje tudi po možnosti bori.

### Ferijalni Savez učiteljstva.

—f Ekskurzija na Francosko. Od učiteljskega društva v Parizu smo prejeli odgovor na naš dopis, da bi nam bili francoski tovariši kot vodilna opora za časa naše ekskurzije, a so žalibog vsi od 14. julija izven Pariza in nam ne morejo biti tako na razpolago, kakor bi bila naša želja. Upravni odbor Fer. Saveza v Beogradu je pripravil, da nam pri naši ekskurziji pomaga. Zato je treba natančnega števila udeležencev in o Veliki noči bodemo na sestanku sporazumno napravili program in nam do sedaj ni mogoče napraviti proračuna. Vabim vse tovariše (ice), da mi do 15. aprila javijo, ako se ekskurzije udeležijo. Vsak udeleženec mora biti član Učit. Fer. Saveza.

—f Vstop v U. F. S. Vse tovariše (ice), ki se priglašajo, prosim, da obenem pošljejo tudi znesek 50 Din ali polovico. V tem znesku je vsota članarina, doprinosi Glavne-mu odboru itd.

—f Počitniške kolonije ob morju. Od »Upravnega odbora Fer. Saveza« smo prejeli dopis, v katerem stavijo učiteljem ferijalcem kolonijo na Hvaru in Braču na razpolago. V velikih počitnicah nam je omogočeno bivanje ob morju z manjšimi stroški in v lastni režiji po načrtu, ki ga objavil »Učit. tovariš«. Podrobno o tem na sestanku o Veliki noči! Tovariši (ice)! Izrazite priliko in prigrasite se na moj naslov skupno s prijavo v najkrajšem času, in sicer do Velike noči, ker po Veliki noči se nadaljnji prigrasijo ne bodo upoštevali in bomo povabili tovariše (ice) tudi iz drugih pokrajin! — Slavko Mrovlje, učitelj na meščanski šoli — Jesenice — glavni poverjenik U. F. S.

### Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Darila: Šola Sv. Ožbalt ob Dr. od treh šolskih prireditelj 30 Din; učiteljstvo osnovne šole v Markovcih (Prekm.) 80 Din; učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski šolski okraj kot jubilejni dar o priliki 20-letnice gđ. tov. Marijane Luknarjeve kot društvene blagajničarke, na njeno iniciativo 260 Din; »Učit. tiskarna« v Ljubljani od prodanih šolskih zvezkov 2678 Din 90 p; Ormoško učiteljsko društvo namestu venca na grob pokojnega okrajnega šolskega nadzornika g. Matije Herica 112 Din; upraviteljstvo osn. šole v Vel. Poljani (Prekm.) kot darilo za igro »Šola v nebesih« (že 1926.) 50 Din. Vsem darovalcem iskrena hvala! — Članarina: V decemberskem izkazu o vplačani članarini je pomotoma izostala šola Sv. Jurij ob Ščavnici z zneskom 600 Din, kar s tem popravljamo. Januarja in februarja 1927 je vplačalo članarino učiteljstvo naslednjih šol: Tolsti vrh 40 Din; Dravograd 70 Din; Spodnja Poljska 60 Din; Selnica ob Dr. (za 1926.) 109 Din; Ljutomer, deška osnovna šola (za 1926.) 140 Din; Celje, deška osnovna šola 20 Din; Tuzno (za 1926.) 170 Din; Maribor, upokojeno učiteljstvo 310 Din; Maribor, II. deška osnovna šola 70 Din; Vuzenica (za 1926.) 60 Din; St. Ilj pod Turjakom 40 Din; Kapela-Radenci 40 Din; Murska Sobota, učiteljsko društvo (za 1926.) 3500 Din; g. Ivan Tomažič, sreski šolski nadzornik Maribor (za 1926.) 50 Din. — Prejemki iz gospodarskih podjetij za januar in februar: državni grb 2805 Din 75 p; zemljevidi 8328 Din 50 p; Narodne pravljice iz Prekmurja 86 Din; »Oder« (»Šola v nebesih«) 430 Din. — M. Kozuh, blagajnik.

### Pevski zbor UJU učiteljstva.

—pev. Novi ustanovniki in podporniki. Kot ustanovnik je pristopilo k zboru ljubljansko okoliško društvo in vsak član tega društva kot podpornik z 12 Din letne podpornine.

Tudi Ljutomersko društvo javlja po »Učit. Tov.« svojo ustanovnino.

Temelj je zgrajen — drugi zidajte naprej. Pričakujemo podpornine slehernega tovariša in tovarišice! Hvala ustanovnikom in podpornikom!

#### Odbor.

### Društvena zborovanja UJU.

#### Vabila

— Učiteljsko društvo za srez Murska Sobota bo zborovalo v soboto, dne 2. aprila t. l. v prostorih evang. osnovne šole v Puconcih s sledečim dnevnim redom: 1. Za-pisnica. 2. Dopisi. 3. Poročilo o zboru »U. D.« — poročila tov. Štibel. 4. O kmetijskem pouku — poročila tov. J. Titana. 5. O radiju (združeno s koncertom!) — poročila tov. H. Očev. 6. Slučajnosti. — Tovariši (ice), ki se udeležijo zborovanja, se vljudno naprošajo, da javijo svojo udeležbo par dni pred zborovanjem tovarišu J. Titanu, šolskemu upravitelju v Puconcih, da bo preskrbel za udeležence obed. Cena prvovrstnemu obedu bo približno 30 Din. — Začetek zborovanja takoj po prihodu vlaka iz Hodoša. Tovariši (ice)! bodite točni, da bo mogoče rešiti vse točke dnevnega reda do 11. ure; takrat začne radio-koncert! — Za odbor: M. Duje, tajnik.

#### Poročila:

— Kranjsko učiteljsko društvo je zborovalo 5. februarja 1927 v Naklem. Od 98 članov navzočih 50. (Razun 6 vsi ostali neopravičeni).